

Sazba knihy, časopisu

Postup práce, typografická pravidla a typické chyby

Postup práce:

- podklady od zákazníka (kvalitní obrázky a texty po jazykové korektuře)
- návrh (formát knihy, zrcadlo sazby, kompozice stránek, odstavcové styly apod.)
- odsouhlasení návrhu zákazníkem
- sazba a úpravy obrázků
- kontrola textu před grafickou úpravou (uvozovky, pomlčky, dvojité mezery apod.)
- korektury – obvykle dvě (na výtisku nebo v pdf)
- imprimatura – zákazníkem podepsaný výtisk bez chyb určený k tisku
- příp. dohled při tisku

Následujících 10 doporučení
není vytesáno do kamene.
Rady lze porušovat,
ale vědomě – ne nepoučeně.

Koncepce

- Ujasněte si se zákazníkem předem všechny texty i obrázky.
- Významová hierarchie – struktura uspořádání informací spoluvytváří grafickou podobu knihy nebo časopisu.
- Naskicujte si svůj návrh, nechoďte hned k počítači.
- Zvolte jednotný výtvarný rukopis.
- Grafická úprava by měla být funkční, nikoliv samoúčelná.

-
- Texty a ilustrace nelze ve větším rozsahu měnit po grafické úpravě, ale před ní.
 - Důkladná jazyková korektura před grafickou úpravou.

Kratší texty (časopisy, firemní tiskoviny apod.)

- Zkraťte nadpis nebo jej rozložte na hlavní (velký) a vysvětlující (menší) text.
- Dlouhý text čtenáře odradí – zkraťte text na podstatné informace a rozčleňte na menší kapitoly s mezititulky.
- Raději menší množství, zato však větších obrázků, příp. vyberte hlavní obrázek, který bude největší.
- Přehledné a jazykově jednotné popisky k obrázkům.

Nepřetěžovat informacemi

aneb prosba grafika k autorovi textu

Hlavní motiv

- Když všichni křičí, není slyšet nikoho.
- Kromě hlavního motivu vše ostatní uklidněte, aby nedošlo k přebíjení hlavní informace těmi méně důležitými.

Dynamické nebo statické?

souměrné, klidné, pasivní, nudné (?)

... nebo statické?

Příliš mnoho divokých kompozic čtenáře unaví, proto je např. v časopise dobré střídat dynamické stránky klidnými a odpočinkovými.

- Prázdný prostor je stejně významný, jako ten zaplněný.
- Nesnažte se využít a „zalepit“ všechna prázdná místa.

„Horror vacui“

Nepřezd[❄]bovat

– Počítač nabízí spoustu samoučelných ozdob, kterým je třeba odolat (přechody, ornamenty, lesky, rámečky, přepestrá nabídka písem apod.).

– *Kombinace různorodých grafických prvků vytvoří zejména nepříjemný kýčovitý chaos.*

– Pozor na složité podtisky!
Zde zhoršuje podtisk čitelnost textu i obrázků.

Neunavit

Překvapovat

- Např. měňte kompozici nebo zaplněnost stránek (poloprázdnou stránku následuje pestrá zaplněná stránka apod.).

Používat předěly (odpočinek)

- Předěly (např. jednoduchá barevná stránka s titulkem nebo číslem kapitoly) oddělí hlavní významové části přednášky a nechají posluchače odpočinout.
- Grafika předělů musí být jednotná a musí být jasně patrné, že se jedná o předěl.
- Vakáty – prázdné stránky

Zvolit barevnost

- Barva má vliv na vnímání obsahu i pořadí informací.
- Občasná změna barevnosti probudí pozornost.
- Přílišné barevné hýření unaví.
- Pozor na malý světelný kontrast barvy pozadí a textu, takové barevné kombinace jsou nečitelné:

Barva textu by měla být výrazně tmavší nebo světlejší než pozadí.

Ilustrace

Ilustrace a fotografie:

- Typograf musí pochopit a respektovat záměr ilustrátora.
- Písmo může být ilustraci podobné nebo kontrastní, ale text a ilustrace musí tvořit jeden celek.
- Ilustrace dokreslující konkrétní text nesmí být od něj daleko.

Piktogramy, grafy, schémata apod.

- Graficky sjednoťte a doladte dohromady s typografií.
- Pozor na neproporční deformace obrázků (zúžení)!

Literatura:

BERAN, Vladimír & kolektiv: *Aktualizovaný typografický manuál*. Kafka design, Praha, 2005; 180 str.

BLAŽEJ, Bohuslav: *Grafická úprava tiskovin*.
Státní pedagogické nakladatelství Praha, Praha, 1990; 192 str.

BLAŽEK, Filip – KOČIČKA, Pavel: *Praktická typografie*. Druhé vydání.
Computer press, Brno, 2004; 288 str.

HLAVSA, Oldřich: *Typografická písma latinková*.
Státní nakladatelství technické literatury, Praha, 1960; 494 str.

MUZIKA, František: *Krásné písmo ve vývoji latinky I, II*.
Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha, 1963; 680 + 668 str.

PECINA, Martin: *Knihy a typografie*. Druhé vydání. Host, Brno, 2012; 312 str.

SAMARA, Timothy: *Grafický design. Základní pravidla a způsoby jejich porušování*.
Slovart, Praha, 2008; 272 str.

ŠTORM, František: *Eseje o typografii*. Revolver revue, Praha, 2008; 160 str.

PECINA, Martin: *Typomil.com*. [15. dubna 2013], <http://typomil.com/>.